15.2.2021

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Hallituksen esitys HE 241/2020 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta lausuntopyyntö 5.2.2021

Saimaan kanavan ja sen vuokra-alueen pelastustoimi

Suomi on sitoutunut valtiosopimuksella (8 / 2012), joka on saatettu voimaan lainsäädännöllä (104 / 2011), vuokraamaan 50 vuodeksi Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan alueen. Asiaa koskeva valtiosopimus (8/2012) astui voimaan 17.2.2012. Uuden Saimaan kanava vuokrasopimuksen valmistelutapaamisen pöytäkirjassa " Pöytäkirja Suomen tasavallan ja Venäjän federation Saimaan kanavan kanavavaltuutettujen tapaamisesta Lappeenrannassa 27.1.2011" todetaan, että Suomen osapuoli huolehtii pelastustoimen järjestelyistä kanavan vesialueella ja vesirakennuskohteilla, lukuun ottamatta vaikutuksiltaan laajoja globaaleja suuronnettomuuksia. Pelastustoimen järjestelyt Saimaan kanavan vartta kulkevalla tiellä kuuluvat Venäjän federation toimivaltaan.

Suomen tehtävä on huolehtia Saimaan kanavan vuokra-alueen pelastustoimesta kanavan vesiliikenteen, erikoiskulkuluvalla liikkuvan henkilöstön sekä kanavarakenteiden osalta. Edellä mainittujen tehtävien hoidosta väylävirasto on tehnyt Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen kanssa sopimuksen Saimaan kanavan vuokra-alueen pelastustoimen järjestämisestä ja korvausperusteista.

Saimaan kanavan vuokra-alueen ulkopuolella noudatetaan Suomen ja Venäjän välisestä pelastustoiminnasta laadittua valtiosopimusta Suomen tasavallan hallituksen ja Venäjän federaation hallituksen välillä yhteistyöstä onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niiden seurausten torjumiseksi (Sop 51-52/1996).

Lainsäädäntöluonnoksessa, hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi, hyvinvointialueelle siirtyvät sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen tehtävät. Näiden pelastustoimen lakisääteisten tehtävien lisäksi pelastuslaitokset ovat tuottaneet muitakin tehtäviä. Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen osalta mainittakoon tällaisena tehtävänä kyseessä olevan Saimaan kanavan vuokra-alueen pelastustoimen tehtävien tuottaminen erillisen sopi-

muksen perusteella. Hyvinvointialue ja sen pelastuslaitos vastaa hyvinvointialueellaan, johon Saimaan kanavan Suomen puoleinen osa kuuluu, pelastustoimen tehtävistä siten kuin niistä lainsäädännössä säädetään.

Lakiehdotuksessa hyvinvointialueesta on sen 6 §:ssä säädetty hyvinvointialueen tehtävät ja järjestämisvastuut. Hyvinvointialue järjestää sille lailla säädetyt tehtävät. Hyvinvointialue voi lisäksi alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä. Hyvinvointialueen itselleen ottama tehtävä hoitaminen ei saa laajuudeltaan olla sellainen, että se vaarantaa hyvinvointialueen lakisääteisten tehtävien hoitamisen.

Pelastustoimen järjestämislakiehdotuksessa on säädetty, että hyvinvointialue vastaa pelastustoimen järjestämisestä alueellaan siten kuin tässä ja muussa laissa säädetään. Lakiehdotuksen 5 §:ssä on säädetty tehtävien kokoamisesta tarvittaessa suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella hyvinvointialueesta annetun lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla yhden tai useamman hyvinvointialueen järjestettäväksi. Tällaisia tehtäviä ovat mm. pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun antamisen tai vastaanottamisen edellytyksenä oleva erityisvalmius. Lakiehdotuksen 12 §:ssä on säädetty sisäministeriön aloite hyvinvointialueen lisärahoituksen myöntämisestä. Sisäministeriö voi tehdä aloitteen hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 11 §:ssä tarkoitetun lisärahoituksen myöntämiseksi hyvinvointialueelle ja lisärahoituksen ehdoista siten kuin mainitun lain 26 §:ssä säädetään.

Lakiehdotuksessa pelastustoimesta on sen 46 §:ssä säädetty yhteistyöstä pelastustoiminnassa. Valtion, hyvinvointialueen ja kunnan viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset ovat velvollisia osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun siten kuin 47 §:ssä säädetään sekä toimimaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että pelastustoiminta voidaan hyvinvointialueella toteuttaa tehokkaasti. Saimaan kanavan vuokra-alue ei kuulu erityisasemansa takia mihinkään hyvinvointialueeseen, jonka johdosta yhteistyövelvoitetta vuokra-alueen osalta ei ole. Tämä tulee edellyttämään Saimaan-Kanavan vuokra-alueen pelastustoimesta vastaavalta hyvinvointialueelta riittävää suorituskykyä henkilöstön, osaamisen ja kaluston osalta.

Edellä esitettyyn viitaten Etelä-Karjalan pelastuslaitos pitää tarkoituksenmukaisena, että Saimaan kanavan vuokra-alueen pelastustoimeen ja ensihoitoon kuuluvat tehtävät määrätään järjestämislainsäädännön perusteella hyvinvointialueen järjestettäväksi erityistehtävinä. Näistä erityistehtävistä aiheutuvat kustannukset korvataan hyvinvointialueelle erillisrahoituksella. Perusteluna on se, että Saimaan kanavan vuokra-alue kuuluu toisen valtion alueeseen ja että velvoitteet perustuvat lainsäädännön perusteella tehtyyn valtioiden väliseen sopimukseen. Toisena vaihtoehtona on, että hyvinvointialueista annetun lakiluonnoksen 6 §:ää tarkistetaan siten, että se mahdollistaa hyvinvointialueen ottaa erillisellä sopimuksella hoitaakseen myös kansainvälisiin sopimuksiin perustuvia erityistehtäviä, kuten Saimaan kanavan vuokra-alueen pelastustoimeen ja ensihoitoon kuuluvat tehtävät. Näistä

erityistehtävistä aiheutuvat kustannukset korvataan hyvinvointialueelle erillisrahoituksella.

Saimaan kanavan vuokra-alueen osalta tulee lisäksi vahvistaa, mitkä pelastuslainsäädännön säädökset ovat vuokra-alueella voimassa.

Pelastuslaitos

Erkki Hokkanen
pelastusjohtaja

Liitteet

Sopimus Suomen tasavallan ja Venäjän federaation välillä Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä (HE 215 /2010 vp)

Pöytäkirja Suomen tasavallan ja Venäjän federaation Saimaan kanavan kanavavaltuutettujen tapaamisesta Lappeenrannassa 27.1.2011.